

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku G. Z.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.
Oddział Ł. w Ł.
o ustanowienie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt III Ca [...],

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od uczestnika
postępowania na rzecz wnioskodawcy koszty postępowania
kasacyjnego w kwocie 240 (dwieście czterdzieści) zł.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2015 r., Sąd Rejonowy w Ł. oddalił wniosek G. Z., która, po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, domagała się ustanowienia na jej nieruchomości, położonej w Ł. przy ul. R. nr [...], bliżej opisanej służebności przesyłu związanej z przebiegającą po działce naziemną linią energetyczną 110 kV, na rzecz uczestnika postępowania P. S.A. w Ł. na czas określony – od dnia 16 sierpnia 2012 r. do dnia 15 lutego 2015 r. –

za wynagrodzeniem w kwocie 299 000 zł. W piśmie procesowym z dnia 2 października 2014 r., uczestnik postępowania przyłączył się do wniosku G. Z. o ustanowienie bliżej przez niego określonej służebności przesyłu na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w kwocie 689 000 zł. Na rozprawie w dniu 19 listopada 2015 r. G. Z. cofnęła swój wniosek, na co uczestnik nie wyraził zgody.

Sąd Rejonowy ustalił, że decyzją z dnia 30 sierpnia 1976 r., wydaną na podstawie art. 35 i 55 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz.U. z 1974 r., nr 10, poz. 64), Naczelnik Urzędu Dzielnicowego w Ł. zezwolił wnioskodawcy Zakładowi Energetycznemu Ł. na przeprowadzenie linii energetycznej 110 kV R. – R. – D. przez szereg nieruchomości w pasie operacyjnym o szerokości 16, w tym przez działkę gruntu o ówczesnym numerze 11 położoną w Ł. przy ul. R. nr [...], stanowiącą własność G. Z. Linia ta została wybudowana na podstawie decyzji z dnia 30 grudnia 1978 r. o pozwoleniu na budowę i oddana do użytku częściowo w 1980 r. i częściowo w 1983 r.; była następnie eksploatowana w celu zaopatrywania odbiorców w energię elektryczną przez szereg następujących po sobie przedsiębiorstw energetycznych, aktualnie przez uczestnika postępowania jako ich następcę prawnego. Przedmiotowa nieruchomość została wywłaszczona na cel publiczny w 1988 r., a następnie zwrócona wnioskodawczyni G. Z. na podstawie ostatecznej decyzji Starosty Ł. z dnia 15 listopada 2007 r. Uwzględniając roszczenie negatoryjne właścicielki G. Z., Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 11 lutego 2010 r. w sprawie II C [...], nakazał stronie pozwanej P. S.A. usunięcie trzech słupów linii energetycznej znajdujących się na opisanej wyżej nieruchomości położonej w Ł. przy ul. R. nr [...] w terminie do dnia 11 lutego 2011 r. Po rozpoznaniu apelacji pozwanej spółki przesyłowej od tego orzeczenia, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie I A Ca [...], zmienił powyższy wyrok tylko o tyle, że termin usunięcia słupów ustalił na dzień 11 lutego 2015 r. Uczestnik rozpoczął wstępne prace zmierzające do usunięcia słupów energetycznych z nieruchomości, ostatecznie jednak opisanego wyroku nie wykonał.

Opierając się na tych ustaleniach faktycznych, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że na ma podstaw do ustanowienia żądanej służebności przesyłu, albowiem uczestnikowi postępowania przysługuje już tytuł prawny do korzystania

z nieruchomości wnioskodawczyni w zakresie usytuowanej na działce infrastruktury przesyłowej, wynikający z decyzji z dnia 30 sierpnia 1976 r. nr [...] wydanej przez uprawniony organ administracji na podstawie art. 35 i 55 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

Po powtórным rozpoznaniu apelacji uczestnika postępowania, Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 23 maja 2017 r. oddalił apelację uczestnika postępowania, dzieląc ustalenia i oceny prawne Sądu Rejonowego.

W skardze kasacyjnej uczestnik postępowania zarzucił naruszenie art. 305¹ k.c., naruszenie art. 305² k.c. w zw. z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, art. 510 k.p.c. oraz art. 193 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną podzielił pogląd prawny zgodnie z którym, decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 92 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 432/07, nie publ.). Wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68). Jeżeli przedsiębiorca będący właścicielem urządzeń wymienionych w art. 49 § 1 k.c. wykonuje uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na rzecz jego poprzednika prawnego na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U.

z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), właściciel nieruchomości nie może żądać ustanowienia służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP107/13, OSNC 2015, nr 3, poz. 29). Pogląd ten należy odnieść odpowiednio także do żądania przedsiębiorcy przesyłowego dotyczącego ustanowienia służebności przesyłu na podstawie art. 305² k.c.; w sytuacji istnienia tytułu prawnego do korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z nieruchomości, opartego na decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 przywołanej ustawy, jest ono bowiem bezprzedmiotowe. Z tych przyczyn nie są uzasadnione zarzuty naruszenia art. 305¹ k.c. przez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu mimo wystąpienia, zdaniem skarżącego, przesłanek ustanowienia tego ograniczonego prawa rzeczowego oraz naruszenia art. 305² k.c. w zw. z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości przez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu wskutek błędnego przyjęcia, że uczestnikowi przysługuje tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawczynie oparty na decyzji administracyjnej z dnia 30 sierpnia 1976 r. podczas gdy uczestnik nie ma możliwości realizacji tego prawa ze względu na istnienie w obrocie prawnym prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie I A Ca [...], nakazującego usunięcie słupów z nieruchomości wnioskodawczynie. Ta ostatnia kwestia nie ma bowiem znaczenia dla oceny istnienia tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości wnioskodawczynie opartego na decyzji, lecz jest konsekwencją przyjętego przez uczestnika sposobu obrony w tamtym postępowaniu przed roszczeniami negatoryjnymi właścicielki gruntu.

W postanowieniu z dnia 26 stycznia 2017 r, wydanym w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy, uwzględniając fakt, że wnioskodawczynie na rozprawie w dniu 19 lipca 2015 r. oświadczyła, że cofa wniosek złożony w sprawie, na co uczestnik nie wyraził zgody, dokonał wykładni art. 512 § 1 k.p.c. i wskazał, że cofnięcie wniosku było procesowo nieskuteczne, co oznacza, że przedmiotem rozpoznania sprawy pozostawało żądanie wniosku sformułowane wcześniej przez wnioskodawczynię i niczego tu nie zmienia fakt, że pismem procesowym z dnia 2 października 2014 r. uczestnik przyłączył się wniosku o ustanowienie służebności. Sąd drugiej instancji był, zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c., związany tą wykładnią prawa

przy rozpoznaniu apelacji uczestnika. W konsekwencji, uczestnik postępowania nie mógł oprzeć zarzutów skargi kasacyjnej na podstawach sprzecznych w przytoczoną wykładnię prawa, co oznacza, że zarzuty naruszenia art. 510 § 1 k.p.c. przez wadliwe przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż przedmiotem orzekania było żądanie wnioskodawczynie mimo zgłoszenia własnego żądania także przez uczestnika oraz naruszenia art. 193 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez wadliwe przyjęcie, że Sąd byłby uprawniony do orzekania w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu na czas nieokreślony, gdyby wnioskodawczynie o to wniosła, usuwają się, zgodnie z art. 398²⁰ zd. 2 k.p.c. spod kontroli kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 108 k.p.c.).